

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 11, No. 4, 2016, pp. 329 - 339

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอน
ของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม

A STUDY OF THE STATE AND PROBLEMS OF INSTRUCTIONAL
SUPERVISION PROCESS OPERATION OF ASSUMPTION CONVENT SILOM SCHOOL

นางนงนุช แทนทอง *

Nongnooch Thankong

ผศ.ดร.จุไรรัตน์ สุธรง **

Asst. Prof. Jurairat Sudrung, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2.เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประชากรที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลมโดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยการสังเกตการสอนจะมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาเป็นการประชุมวางแผนและการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ สำหรับปัญหาการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอน พบว่าในภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับน้อย

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย E-mail Address: nongnooch.th@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

E-mail Address: Jurairat.su@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

This research had 2 main objectives: 1) To study the state of the instructional supervision process operation of Assumption Convent Silom School, and 2) to study the problems of the instructional supervision process operation of Assumption Convent Silom School. The population used in this study included 65 teachers of Assumption Convent Silom School. This research used a questionnaire, checklist, and rating scale. The analysis of the data used the software package. The statistical data was analyzed using frequency percentage, mean, and standard deviation.

The results of research found that the state of the instructional supervision process operation of Assumption Convent Silom School had the practice level at a high level. The observation have the highest practicing level, the second placed was the planning conference and the feedback conference. The problems of the instructional supervision process operation were at a low level.

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศการสอน

KEYWORDS: INSTRUCTIONAL SUPERVISION PROCESS

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2558 - 2564 ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู โดยเน้นครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิตรงตามวิชาที่สอนและสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ครูทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้จึงต้องมีการยกระดับและพัฒนาครูไทยให้ทันต่อสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) ดังนั้น ครูในฐานะที่เป็นผู้พัฒนาคนจึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อนำองค์ความรู้ไปจัดการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ ครูเป็นกำลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้ ในขณะเดียวกันการที่ครูจะทำหน้าที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้นั้นจำเป็นต้องใช้กระบวนการที่เป็นระบบ ส่งผลต่อการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ กระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญและสามารถช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้สอดคล้องกับความพร้อมและคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียนอย่างแท้จริง บนพื้นฐานของบริบทโรงเรียน คือการนิเทศการสอน การนิเทศการสอนเป็นงานหลักที่สำคัญของโรงเรียนและการนิเทศ

การสอนต้องเป็นไปเพื่อการคงไว้และการปรับปรุงกระบวนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน (Harris, อ้างถึงในวัชราน เล่าเรียนดี, 2556)

การนิเทศการสอน

กรองทอง จิระเชษฐกุล (2550) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอน คือ พฤติกรรมอย่างหนึ่งทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในองค์กรและมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551) มีทัศนะว่า การนิเทศการสอนเป็นส่วนย่อยของการนิเทศการศึกษา มุ่งพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและครู รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อที่จะช่วยเหลือครูในการพัฒนาทักษะวิชาชีพให้สูงขึ้น

จากแนวคิดและการให้ความหมายของการนิเทศการสอน อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การนิเทศการสอน คือ กระบวนการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา โดยการนิเทศการสอนนั้นจะเป็นการกำกับ ติดตาม งานการจัดการเรียนการสอนของครูโดยตรงเพื่อที่จะพัฒนาครูทั้งด้านเนื้อหาหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน การวัดและประเมินผลการสอนซึ่งผลของการพัฒนาจะส่งผลไปยังผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดียิ่งขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการนิเทศการสอน

การดำเนินการนิเทศการสอนเป็นการดำเนินการที่มีระบบ เป็นกระบวนการที่มีความชัดเจนเป็นขั้นตอนตามลำดับ เพื่อให้การดำเนินการนิเทศการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือกับบุคคลภายในโรงเรียนอย่างหลากหลาย เช่น ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการสอนไว้ ดังนี้

Glickman (อ้างถึงในวัชราน เล่าเรียนดี, 2556) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการสอน

5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน
2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน
3. การวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอนและกำหนดวิธีการให้การนิเทศ
4. การประชุมเพื่อการนิเทศและการแนะนำ
5. การประชุมเสนอผลการสังเกตการสอน

Goldhammer (อ้างถึงในชาญชัย อาจินสมาจาร, 2557) ได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการนิเทศการสอนแบบคลินิกประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมสัมมนาก่อนการสังเกต (Preobservation conference)
2. การสังเกต (Observation)
3. การวิเคราะห์และกลยุทธ์ (Analysis and Strategy)
4. การประชุมสัมมนาการนิเทศ (Supervision conference)
5. การวิเคราะห์ภายหลังการประชุมสัมมนา (Post – conference analysis)

Glatthorn (อ้างถึงในวัชร เล่าเรียนดี, 2556) กำหนดขั้นตอนการนิเทศการสอน 8 ขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ
2. วางแผนการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับครู
3. วางแผนการสังเกตการสอน
4. สังเกตการสอน
5. วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอน
6. วางแผนกำหนดยุทธวิธีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ
7. ประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจจะปรับปรุงหรือพัฒนา
8. วางแผนการสังเกตในการดำเนินการสอนครั้งต่อไป

Acheson and Gall (อ้างถึงใน วัชร เล่าเรียนดี, 2556) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการสอนแบบคลินิกไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

1. จัดประชุมเพื่อวางแผน (Planning Conference) โดยผู้นิเทศกับครูผู้รับการนิเทศเพื่อให้ครูได้มีโอกาสนำเสนอความต้องการของตนเอง ประเด็นที่ครูสนใจจะปรับปรุงและพัฒนา หรือความมุ่งหวังที่จะพัฒนาซึ่งบทบาทของผู้นิเทศในขั้นตอนนี้ก็คือ ช่วยให้ครูเข้าใจในเรื่องที่ครูสนใจ ให้ครูได้มองเห็นภาพของการจัดการเรียนการสอนของตนเองในปัจจุบันร่วมกับพิจารณาเทคนิคใหม่ ๆ ที่ครูสนใจร่วมกันเพื่อจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

2. การสังเกตการสอน (Observation) การสังเกตการสอนต้องดำเนินการด้วยกระบวนการที่มีการวางแผน กำหนดแนวทางและวิธีการสังเกตการสอนที่เหมาะสม เวลาที่จะทำการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับ

3. การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Conference) ขั้นตอนนี้ผู้นิเทศและครูประชุมร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอน และร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

กระบวนการนิเทศการสอนจึงประกอบด้วยลำดับขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1. การวางแผนการดำเนินการ โดยการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศเพื่อกำหนดประเด็นที่ต้องการพัฒนา

เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 2. การดำเนินการนิเทศการสอน ซึ่งผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศปฏิบัติตามแผนการดำเนินการที่วางแผนไว้ โดยใช้การสังเกตการสอน 3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งผู้นิเทศจะนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนมาวิเคราะห์ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูและร่วมกันวางแผนแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น กระบวนการนิเทศการสอน จึงเป็นการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พัฒนาทักษะในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น

โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงจัดให้มีแผนงานในการดำเนินการนิเทศการสอนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในปัจจุบัน ซึ่งโรงเรียนได้มีการดำเนินการนิเทศการสอนภาคเรียนละ 2 ครั้ง การจัดการนิเทศการสอนในครั้งแรกของภาคเรียนจะเป็นการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้นิเทศจะเป็นครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน การเลือกคู่นิเทศจะเกิดจากความสมัครใจของครูผู้สอนโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เป็นคู่นิเทศที่ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สำหรับการนิเทศครั้งที่สองของภาคเรียนจะเป็นการนิเทศโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ในหนึ่งปีการศึกษาครูผู้สอนทุกคนจะได้รับการนิเทศการสอน 4 ครั้งและจะมีบทบาทเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การวางแผนการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอน การศึกษาสภาพของกระบวนการนิเทศการสอนและปัญหาของกระบวนการนิเทศการสอนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะนำไปสู่การวางแผนงานการจัดการนิเทศการสอนที่เป็นระบบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาในการนิเทศการสอน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นส่งผลต่อผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร คือ ครูผู้สอนโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม จาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 65 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาของกระบวนการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ตามกระบวนการนิเทศการสอนของ Acheson and Gall (1997) ซึ่งประกอบด้วย

1. การประชุมวางแผน (Planning Conference)
2. การสังเกตการสอน (Observation)
3. การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Conference))

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม จำนวน 65 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเป็นแบบสอบถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของ ครูผู้สอน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิต่างทางการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน หน้าที่ภายในโรงเรียนซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการจัดการนิเทศการสอนตามกระบวนการนิเทศการสอน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการจัดการนิเทศการสอนตามกระบวนการนิเทศการสอน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการสอน เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อร่วมกันพิจารณาความถูกต้อง ครบถ้วนตามกรอบแนวคิดและตรวจแก้ไขภาษาให้ชัดเจนและเข้าใจ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามไปใช้กับประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุมัติการดำเนินการวิจัยจากผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้แก่ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้โดยกำหนดวัน ขอรับคืนจากครูผู้สอน

3. ผู้วิจัยรับคืนแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการคำนวณ ค่าทางสถิติผ่านทางเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 50 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน 25 ปีขึ้นไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ และส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียน อัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ การสังเกตการสอนมีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการประชุมวางแผน มีค่าเฉลี่ย 4.08 อยู่ในระดับมากและการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ มีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อตามกระบวนการนิเทศมีดังนี้

2.1 การประชุมวางแผน ในภาพรวมขึ้นการประชุมวางแผนตามกระบวนการนิเทศการสอน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้รับการนิเทศมีโอกาสเลือกประเด็นหรือเรื่องที่ตนเองสนใจที่ต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.43 อยู่

ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้นิเทศกับครูผู้รับการนิเทศร่วมกำหนดเวลาที่ใช้ในการสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนผู้นิเทศให้โอกาสพูดคุยถึงความวิตกกังวลในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้รับการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.80 อยู่ในระดับมาก

2.2 การสังเกตการสอน ในภาพรวมขั้นการสังเกตการสอนตามกระบวนการนิเทศการสอน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสังเกตการสอนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.45 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การสังเกตการสอนดำเนินไปอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 ส่วนข้อผู้นิเทศใช้เครื่องมือในการสังเกตการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของครูผู้รับการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.15 อยู่ในระดับมาก

2.3 การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ ในภาพรวมขั้นการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับตามกระบวนการนิเทศการสอนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.15 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้นิเทศกระตุ้น ส่งเสริม และให้กำลังใจแก่ครูผู้รับการนิเทศในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.14 อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายผลการสังเกตการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.82 อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอน พบว่า ในภาพรวมของโรงเรียน

อัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ปัญหาการประชุมวางแผน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 1.99 อยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ ปัญหาการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ มีค่าเฉลี่ย 1.92 อยู่ในระดับน้อย และปัญหาการสังเกตการสอน มีค่าเฉลี่ย 1.87 อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับซึ่งมีผลการวิเคราะห์เป็นรายด้านดังนี้

3.1 ปัญหาการประชุมวางแผน พบว่า ในภาพรวมปัญหาการประชุมวางแผนตามกระบวนการนิเทศการสอนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาขาดการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้รับการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.08 อยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ ปัญหาขาดการประชุมวางแผนก่อนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.06 ส่วนปัญหาขาดการวางแผนร่วมกันในการกำหนด วัน เวลาในการสังเกตการสอนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 1.86 อยู่ในระดับน้อย

3.2 ปัญหาการสังเกตการสอน พบว่า ในภาพรวมปัญหาการสังเกตการสอนตามกระบวนการนิเทศการสอนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาการ

สังเกตการสอนแต่ละครั้งไม่เต็มเวลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 1.98 อยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ ปัญหาผู้นิเทศขาดทักษะการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน และปัญหาเครื่องมือที่ใช้ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 1.85 อยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาครูผู้รับการนิเทศไม่ดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 1.78 อยู่ในระดับน้อย

3.3 ปัญหาการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ พบว่า ในภาพรวมปัญหาการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับตามกระบวนการนิเทศการสอนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาขาดการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.17 อยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ ปัญหาขาดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.05 ส่วนปัญหาครูผู้รับการนิเทศไม่เชื่อมั่นในความสามารถของผู้นิเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 1.71 อยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สิลม ผู้วิจัยขออภิปรายประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

การประชุมวางแผน

สภาพของกระบวนการนิเทศการสอนในขั้นการประชุมวางแผน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้รับการนิเทศมีโอกาเลือกประเด็นหรือเรื่องที่ตนเองสนใจที่ต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีโอกาเลือกประเด็นหรือเรื่องที่ตนต้องการพัฒนาเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีบทบาทในการดำเนินงาน ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เคารพและมองเห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ครูเลือกประเด็นหรือเรื่องที่ตนเองสนใจที่ต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน จะช่วยให้ครูมีความมุ่งมั่นที่จะรับคำแนะนำจากผู้นิเทศมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาตัวครูผู้สอนและผู้เรียนนอกจากนี้โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน โดยจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างเพื่อนครูด้วยกันเองเพื่อยกระดับวิชาชีพครูให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นรูปแบบที่ต้องการการมีส่วนร่วมของบุคคล เป็นลักษณะของการบริหารตามรูปแบบประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกัน การประชุมปรึกษาหารือ การให้ความร่วมมือประสานงานกัน และการร่วมมือกันแก้ปัญหา ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Glickman, Gordon and Ross-Gordon (2010) ที่กล่าวว่า ครูจะต้องมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน โดยจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างเพื่อนครูด้วยกันเองในการพัฒนาวิชาชีพครูให้ประสบความสำเร็จ

การสังเกตการสอน

สภาพของกระบวนการนิเทศการสอนในขั้นการสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่า การสังเกตการสอนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศในแต่ละครั้งนั้นจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการนิเทศโดยตรง ประกอบกับการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจึงจะส่งผลให้สามารถดำเนินการนิเทศได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่กล่าวว่า การนิเทศผู้นิเทศจะต้องมีจุดมุ่งหมายว่าตนเองจะดูอะไรและเน้นไปยังความสนใจอยู่ในเรื่องนั้น เนื่องจากสิ่งสังเกตในห้องเรียนมีมากมาย จึงต้องเลือกประเด็นในการสังเกตรวมทั้งการถ่วงน้ำหนักความคิดว่าจุดใดที่ได้รับฟังและเห็นมาให้ตรงกับประเด็นที่วางไว้ ต้องแน่ใจว่าได้สังเกตทุกๆ จุดตามที่วางจุดมุ่งหมายไว้ ขณะเดียวกันก็ต้องทราบว่ามีอะไรที่ไม่เกี่ยวข้องจุดมุ่งหมายที่จะนิเทศเกิดขึ้นบ้าง

การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ

สภาพของกระบวนการนิเทศการสอนในขั้นการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไปมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ในการให้คำแนะนำหรือข้อคิดเห็นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลังการสังเกตการสอนนั้น ควรสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน จากการพูดด้วยวาจา การใช้ภาษาท่าทางต่าง ๆ ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครูผู้สอนเข้าใจและยอมรับที่จะต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ วชิรา เครือคำอ้าย (2558) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนการสอนนั้นต้องเริ่มจากความจริงใจ ความไว้วางใจและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การเห็นเพื่อนมนุษย์เป็นบุคคลที่มีคุณค่าและมีความหมายโดยการที่จะให้ผู้รับการนิเทศไปสู่การพัฒนาการสอนนั้นต้องเริ่มจากฐานคิดของการนำหลักธรรมมาใช้ร่วมกัน เนื่องจากผู้รับการนิเทศแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ ที่แตกต่างกัน อุปนิสัยใจคอ ตลอดจนความคิดต่างกันแต่หากผู้นิเทศมีความปรารถนาที่ดีเพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถพัฒนาตนตามศักยภาพและเกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองแล้วการนิเทศการสอนจะประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. โรงเรียนควรวางแผนการนิเทศโดยเพิ่มเติมในเรื่องระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนิเทศให้มีความเด่นชัดมากขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนนั้นได้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของขั้นตอนแต่ละขั้นของกระบวนการนิเทศการสอนมากขึ้น สามารถดำเนินการในการนิเทศการสอนอย่างสมบูรณ์ และนำผลจากการนิเทศการสอนด้วยการสังเกตการสอนมาช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนพร้อมทั้งพัฒนาครูผู้สอน

2. โรงเรียนควรส่งเสริมความรู้โดยการจัดอบรม สัมมนาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการสอนให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในด้านเทคนิคและทักษะการนิเทศการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของครูในการดำเนินการนิเทศการสอนในรูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
2. ควรมีการประเมินหรือเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหรือประเมินพัฒนาการของครูภายหลังการดำเนินการนิเทศการสอน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: อารักษ์การพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูปประเทศ*. สืบค้นจาก

<http://www.edreform.moe.go.th/>

ชาญชัย อาจินสมจารย์. (2557). *การนิเทศการสอนแผนใหม่*. ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). *การนิเทศการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.

วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). *การนิเทศการศึกษา*. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์.

วัชร่า เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

ภาษาอังกฤษ

Glickman, C. D., Gordon, S. P., and Ross-Gordon, J. M. (2010). *Supervision and instructional leadership: a developmental approach* (8th ed.). Boston: Allyn and Bacon.